

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 10

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Cîm–szöveg összefüggései

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Metaforikus cím, töisméltés, a hűség értékét állítja a középpontba: állhatatosságot valakihez/valamihez, rendíthetetlen viszonyulást, a jelzője viszont elbizonytalanító, viszonylagossá teszi a fogalmat; látszólagos ellentmondást tartalmaz; a vers szervezőelve is; a vers végén megisméltli, hangsúlyozza stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A beszélő megszólalásának helyzete, szándéka

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. a beszélő önmaga megértésére, önazonosságának megtalálására és kimondására tesz kísérletet; egyenes, nyílt, őszinte megszólalásmód lírai szándéka, annak problematikus volta, ehhez kéri a segítséget olyan szimbolikus dolgoktól – pl. cselek, barlangok, vermek –, amelyek jellemzője éppen az eltakarás, elrejtés, átváltozás képessége; viszonylagosság tapasztalata, paradox helyzet stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. A lírai én személyisége

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. személyiségére a sokféleség, örökké változás jellemző, szerepjáték, mez motívuma, gazdagság, sokszínűség, szabadság képzetét társítja hozzá; önmaga és mások számára is megragadhatatlan, megfejthetetlen titok; önmegismerése önfogadást eredményez, vállalja önmagát, másságát, különlegességét l. vers végi hűség, igazi játékos stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont

d. A vers alakzatainak szerepe a jelentésképzésben

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. a címbeli figura etymologica: – „Száz hűségű hűség” – a vers végén kiazmusba, ellentétes jelentésbe fordul át a megisméltelt gondolat – „egyetlen hűség” –; a felsorolások a „száz” alak sokaságának az identifikációjára tett kísérletet is jelzik, szimbolikus túlzás, felnagyított énkultusz; ellentétezés l. szavai jelzőhalmazással való minősítése; az én és a világ ellentéte stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás 5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

a. Információk azonosítása a szövegben (pl. népies neve ájtatos manó, hatlábú, első pár lába fogóláb, mely a zsákmány elejtését és a védekezést is szolgálja) 5 pont

b. A kiemelt szavak szövegbeli jelentése (pl. ragadozó, lehetséges, kiválasztási, alkalmazkodás) 4 pont

c. A leíró szövegtípus sajátosságainak felismerése (2 pont), **indoklás** (pl. célja az ismeretterjesztés: az imádkozósáska leírása/bemutatása; tudományos igényesség I. latin megnevezés, tárgyilagos hangnem 4 pont) 6 pont

d. A tartalmi követelmények betartása 5 pont

A monológ követelményeihez való igazodás 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

a. választott mű műfaji sajátosságai 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: társadalmi, romantikus regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, értékrendje; romantikus motívumok: kalandos epizódok, váratlan fordulatok, kincstalálás; a nagy történet különböző történetekből épül fel, szervezőelve az ellentét, két világ, két cselekményszál: Komárom, civilizáció, társadalmi hierarchia világa és Senki szigete, társadalmon kívüli, paradicsomi idill világa; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; időtlenség; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú; önmagával meghasonlott, vívódó hős; ellentétes értékrendet képviselő szereplők; líraiság;

Móricz: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat: az önmegvalósító, önteremtő Ember története, sárrá és arannyá hasadása; ellentétező technika, nyílt – zárt tér, évszaktoposz cselekményszervező szerepe: nyár – tél; elbeszélői és szereplői szólamok keveredése, szabad függő beszéd stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a cím és a szereplő sorsa 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: Metaforikus cím, a főszereplő egész sorsát meghatározó; a regény két világát is magában hordozza: Komárom – az anyagi értékek világa, a Senki szigete az ember belső értékeinek világa; jelentései: inspicuens – megbízható, becsületes ember; ironikusan hat, mert Timár a hajó rakományáról és utasairól épp vesztegetéssel szerez tőle bizonyítványt, ugyanakkor itt még megbízója, Ali Csorbadzsi érdekében cselekszik; cs. kir. sajka kapitánya, akinek Timár négy hivatalos írást mutatott be, mások érdekében cselekszik: furfangos, cseles eszű, ravasz; Bécsben az audiencián a miniszter nevezi annak, Timár nemességet kap – okos, előrelátó, az udvar és a miniszter számára hasznos, használható, a közbeszéd szerint jószívű, jóteknonykodó, jólelkű, nagylelkű, jótevő, bőkezű, gazdagsága ellenére szociális érzékkel megáldott, Timár önmagáról öniróniával mondja, mivel egyedül ő tudja, hogy gazdagsága Ali Csorbadzsi kincseinek eltulajdonításából ered, vagyis bűnösnek tartja magát, az arany és ember, a társadalmi és

természeti ember ellentétbe kerül, vívódásának oka lesz, kettősség, lemond társadalmi szerepéről, a természetbe menekül; midászi sorsjelkép

Móricz: Sárarany: metaforikus cím, ellentétes fogalmak, szerkezet, s a szereplők sorsát meghatározó; sár: Dani mondja Erzsiről: törékeny, sovány, D. önmagáról: tehetetlen, nyomorult felesége konokságával szemben; otthonát mint zárt teret börtönnek érzi, visszahúzó erőként; D. T. Gyuriról, és fordítva: semmiember, gyáva; D. faluról, az életről: szegénység, nyomor, kilátástalanság, de még az első rész végén lázad ellene; arany - a tehetséges, önmegvalósító ember, aki képtelen kitörni a sárból, az ösztönök, indulatok általi meghatározottságából, Istenre hárítja a felelősséget a regény végén stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. a tehetséges ember és környezetének viszonya

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai:* Timár Mihály a főszereplő mint arany ember; a Vaskapunál hajóbiztosként a természet erőivel küzd, bizonyítja rátermettségét, önfeláldozó, okos, furfangos, becsületes voltát, romantikus véletlenek is irányítják sorsát: Ali Csorbadzsi kincse által Komáromban a társadalom erőivel kerül szembe, csupán azokkal kerül konfliktusba, akik vetélytársat látnak benne vagy zsarolják; társadalmi megbecsülés veszi körül; sikeres, pozitív tulajdonságai segítik; mindent elér, mégsem boldog; az arany és ember szembekerülése, vívódásai; menekülése a Senki szigetére; társadalmi szerep helyett a természeti ember értékeit választhatja, Krisztyán Tódor szimbolikus halála által; a karrierépítés kudarca, a pénz torzító szerepe;

Sárarany: Turi Dani, a főszereplő 'arany a sárban': önteremtő, önmegvalósító ember típusa, a siker útja: öröksége, újít, földszerzés fokozatai, vágyai határtalanok, munkaszeretet, érvényesülés minden színtéren; T. D. értékei pozitívak: mindaddig, amíg a gondolkodó ember értékei; ellentétbe kerül közösségével: hagyományos paraszti mentalitás – a modern gondolkodással, a paraszti sors a Karay grófok göggyével; magányosan küzd; vívódó hős; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése normasértővé válik, átlépi emberi határait, a társadalom és az isteni törvények szerint is bukni kell stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. a főszereplő és a nő

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai:* Timár Mihály sorsának alakulásában a nő szerepe: Tíméába beleszeret, minden cselekedete azt a célt szolgálja, hogy megszerezze őt, ám mire idáig eljut, Timéa már Kacsukába szerelmes; érzelme Timéa iránt kettős természetű: büntudat, kötelességteljesítés, illetve az alabástrom test birtoklásának a vágya. Noémi harmóniateremtő személyiség, „valódi nő”, elfogadó, nyugalmat árasztó, Timár számára kárpótlás a szenvedésért, a „vezeklés”, az „erény” és az „igaz” élet lehetősége; kapcsolatukban az egymás iránti kötelesség a szeretetben olvad föl; Athalie Kezdetben lenézi Timárt, később gyűlöli, tetteit a bosszú motiválja, mivel Timéa kérésére az egykori Brazovics-házban maradhat, teret és lehetőséget kap Timéa és Timár házasságának, életének, érzéseinek megfigyelésére és titkaik kifürkészésére, Timár féltékenységének táplálására; Tereza a sziget lakójaként vendégül látja a Szent Borbála utasait, Timárt jó embernek nevezi, megbízik benne, s mivel az meghallja Krisztyán Tódor és Tereza vitáját, elmeséli neki történetüket. Timárt minden ott-tartózkodásakor szívesen fogadja, nem faggatja életéről, múltjáról, szeretettel figyeli Noémival alakuló kapcsolatát, életmódja, értékrendje példa Timár számára. Zsófia mama lacsony sorból lett Brazovics felesége, slamos és kiabál, házukban nevelődik Timéa, gyakorlatilag cselédként, gyűlöli Timárt, aki férje vetélytársa, mégis hízeleg neki, mikor gazdag ember lesz. Athalie esetleges partiját látja benne,

Móricz: konfliktus: Dani és felesége, Takács Erzs között: I. térhasználatuk szimbolikussága; Turi Dani aktivitásának, dinamizmusának a nyílt tér felel meg, amelyet alakíthat, s ezáltal birtokolhat; ez a térbeli terjeszkedés összefügg azzal, hogy a gondolkodása a jövőre irányul, másrészt azzal, hogy személyiségének meghatározó vonása a szerzésvágy; Takács Erzsihez a zárt tér kapcsolódik, a ház, a szoba, a konyha. Tevékenységének a célja az, hogy ezt a teret

elhatárolja, megtartsa változatlanul; ő így akarja birtokolni a világot és ebbe szeretné bekebelezni, bezárni Danit is. A két szereplő közti ellentét a regényben kibomlik társadalmi, lélektani és szimbolikus szinten is. Erzszi visszahúzó erőként hat tehát, nem érti férje céljait, nem tud vele haladni alakuló gondolkodásmódjában. Móricz naturalisztikusan – keményen, brutálisan ábrázolja a köztük levő viszonyt. Mélyen megalázzák Dani szerelmi viszonyai – pl. Bora, aki a szerelmet szintén a felemelkedésének eszközeként tekinti –, ennek ellenére kitart férje mellett, még a gyilkosság – Karay grófot a regény végén gyűlöletből megöli – után is mellette áll stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben értékes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben értékes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.